

In Afslag BLV in Heerenveen is de tentoonstelling *Elastic Fluid* te zien. De jonge, Amerikaanse kunstenaar Olivia Niuman toont er vijftien schilderijen – van klein naar heel groot – die verbazen en ontroeren om hun gedurfde abstract-expressionistische aanpak.

Gedurfde verfavonturen van Olivia Niuman

TEKST EN FOTO'S
DIRK VAN GINKEL

Kunstliefhebbers die onlangs in Museum Belvédère de tentoonstelling van de Britse kunstenaar Wilhelmina Barns-Graham hebben gezien, herinneren zich ongetwijfeld haar schilderijen van indrukwekkende Zwitserse rots- en gletsjerformaties. In gedempte kleuren en schrale verfstreken plaatst zij grote geometrische volumes tegen elkaar aan: vierkanten, rechthoeken en driehoeken in alle mogelijke varianten. Met elkaar vormen zij een soort kubistische landschappen die – in zichzelf besloten en roerloos – heel groots en solide overkomen.

Het is maar een klein stapje van Barns-Graham naar de uitbundig schilderende Olivia Niuman (Boonton, VS, 2000), de Amerikaanse kunstenaar die in de Belvédère-dependance Afslag BLV haar eerste solo-expositie heeft. Weliswaar maakte Barns-Graham (1912-2004) haar ingetogen gletsjerwerken in de jaren 50 en komt de 26-jarige Niuman net kijken, toch vertoont hun werk veel verwantschap.

Al uit de titels van Niuman blijkt een met Barns-Graham gedeelde fascinatie voor de geologische aspecten van de natuur: *Orchid Ice Cube*, *Rock and a Hard Place*, *Philosopher's Stone*, *Nature-Made Obelisk*, *Clouded Marble*. Het verwijst allemaal naar dezelfde natuurlijke fenomenen die ook Barns-Graham fascineerden: ijs en steen. Maar dan gaan de twee kunstenaars hun eigen weg. Tegenover het ingetogen en behoedzame schilderen van Barns-Graham plaatst Niuman haar levendige en kleurrijke abstract-expressionisme, in haar geval het schilderen in grote gebaren, met grove kwasten, afwisselend schraal en pasteus, glanzend en dof, transparant en dekkend. En bovenal, met durf.

GESTOLDE BEWEGING

Het eerste dat opvalt aan het werk van Niuman is de spontaniteit waarmee het gemaakt lijkt te zijn. Alsof de kunstenaar alleen een voorzetje geeft en het vervolgens aan de verf zelf overlaat om zich een weg over het doek te zoeken. Anders dan bij

Nature Made Obelisk

Jong talent

Albert Oost, programmeur van Afslag BLV, is altijd op zoek naar kunstenaars die aan het begin van hun carrière staan. Als ze in zijn ogen veelbelovend zijn, geeft hij ze de kans zichzelf in de drie expositieruimtes van Afslag BLV te presenteren met een solo-expositie. Hij zoekt daarbij door gaans naar kunstenaars van wie het werk aansluit bij de koers van Museum Belvédère. Olivia Niuman (Boonton, VS, 2000) is onlangs afgestudeerd aan het Frank Mohr Institute in Groningen. Daarvoor behaalde ze een bachelor Kunstgeschiedenis aan The George Washington University in Washington D.C.

Dusty Plasma, een van de werken van Olivia Niuman in Afslag BLV in Heerenveen.

Reaching in the dark

Barns-Graham ademt het werk van Niuman in alles beweging. De verf waaiert het doek over, neemt daarbij verschillende tinten aan, schurkt aan tegen andere verfvlakken, druipt, droogt en stolt uiteindelijk in beelden die heel sterk doen denken aan enorme berglandschappen, rotsformaties en ijsvalen. Organisch leven is overal afwezig, het leven zit ’m al in de beweging van de verf.

Als je het werk iets langer bekijkt, dan zie je dat de kunstenaar ook ingrijpt. Door met een dun contourlijntje kleurvlakken te begrenzen bijvoorbeeld. Het lijkt erop dat Niuman haar doeken soms schuin houdt om de loop van de nog natte verf te sturen. Haar schilderijen zijn, kortom, het resultaat van spontaniteit én controle. Dat is wat Niuman bedoelt met de wat merkwaardige titel die ze meegaf aan de expositie: *Elastic Fluid*.

In een bij de expositie verschenen boekje legt ze uit dat ze ooit eens in een alchemistisch woordenboek zat te bladeren en daar de term *elastic fluid* tegenkwam. Daarmee wordt verwezen naar stoffen die tegen de natuurwetten in een eigen ‘programma’ lijken te volgen. Je kunt ze manipuleren wat je wilt, door hun weerstand keren ze uiteindelijk terug naar de vorm die ze het beste past.

Het is wat Niuman ervaart tijdens het schilderen, een voortdurend duwen en trekken tussen haar wensen en de eigen wil van de verf. Een werk is voor Niuman geslaagd als het die twee karakteristieken verenigt. Het werk heeft een solide vorm gekregen, maar daarbinnen blijft de verfbeweging gaande zodat je ook steeds iets anders ziet. Niuman vergelijkt het met een wolk, als je even niet kijkt, dan is er in de vorm van alles veranderd terwijl het toch dezelfde wolk is. De vijftien werken die Afslag BLV toont, hebben alle die dynamiek in zich.

Het kleine schilderijtje *Thick skin* heeft de meest eenvoudige voorstelling van al het werk dat er te zien is. Een berglandschapje, denk je in eerste instantie. De kleuren zijn wat ongebruikelijk, maar het beeld is helder. Toch, als je probeert meer grip te krijgen op de voorstelling, dan glipt dit berglandschap je door de vingers. Wat is hier groot en klein, voor en achter, hoog en laag,

Olivia Niuman. FOTO: KOEN KIEVITS

EEN VOORTDUREND DUWEN EN TREKKEN TUSSEN HAAR WENSEN EN DE EIGEN WIL VAN DE VERF

nat en droog? Is het wel een berglandschap, of is het alleen maar – wat elk schilderij uiteindelijk is – verf, behoorlijk dik aangebracht, vandaar de titel. Vermoedelijk het laatste, want abstract expressionisme verwijst in principe naar niets anders dan zichzelf. En toch speelt het, zeker bij Niu-

man, een mooi spel met wat je er desondanks in wilt zien.

FAMILIEVERWANTSCHAP

Niuman is een kunstenaar die doorgaans aan soms wel tien verschillende schilderijen tegelijk werkt. Daarbij gebruikt ze dezelfde kwasten en dezelfde verf en ze hanteert telkens hetzelfde procedé van loslaten en ingrijpen. Die werkwijze verklaart dat haar werk bij alle variatie in formaat en vorm – het kleinste schilderij is 18 x 24 cm, het grootste 180 x 250 cm, sommige schilderijen hebben een staand formaat, andere liggend – toch een eenheid vormt, er is een familieverwantschap. Het maakt heel nieuwsgierig naar hoe haar werk zich in de toekomst zal gaan ontwikkelen.

Expositie

Olivia Niuman – *Elastic Fluid*, Afslag BLV, Minckelersstraat 11, Heerenveen
di t/m vr 11-17u, za en zo 13-17 u
t/m 15 november

Thick skin

Tide Pool